

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Ishaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 93.

V Ljubljani, v ponedeljek 24. aprila 1893.

Letnik XXI.

Vera in klerikalizem.

Pod tem naslovom priobčil je sobotni „Slov. Narod“ članek, v katerem je pokazal v pravi luči svoje liberalno lice. Ta članek delal bi vsekako čast kakemu židovskemu dnevniku. „Narod“ dela razliko med vero in klerikalizmom tako, kakor bi klerikalci ne branili in zagovarjali prave vere. Sevėja po mnenju „Slov. Naroda“ je le tista vera prava, katero on uči. Klerikalcem očita, da verujejo v versko in cerkveno nezmotljivost cerkvene hierarhije od sv. Očeta do kanonika dolj in kot takega v poklic duhovskega stanu za politično vodstvo. To je pač „Narod“ iz trte izvil. Mi nikdar, pa tudi drugi listi naše stranke niso nikdar trdili, da je vsak posamezni duhovnik nezmotljiv.

Tudi se nikdar duhovenstvo ni vrivalo za politične voditelje našemu narodu, temveč je le zahtevalo, da se politika ne spravlja v nasprotje z našo vero. Kako so pa verska vprašanja tolmačiti in kako daleč segajo verski interesi, bodo pa pač v prvi vrsti odločevati škofje, ne pa morda odvetniki.

Da pa je narod tudi pri tej priliki pokazal svoje sovraštvo do škofa, je naravno. Vsaj po mnogih skušnjah si že niti misliti ne moremo v „Narodu“ članka o naših domačih razmerah, da ne bi mimogredé udaril tudi po škofa ljubljanskem.

Očita niemu takorekoč binavščino, da sam ne veruje v resničnost te teorije, katero zastopa. Nadalje mu pa podtika še gospodstvaželjnost in lakomnost. O tem več pisati se nam ne zdi potrebno, ker že to popolnoma zadostuje, da vidimo, kako je versko prepričanje „Narodovo“.

Noben veren katoličan ne boče podtikal takih stvari svojemu škofu. Vsaj še drugi ljudje, zlasti politiki, imajo pravico, zahtevati in tudi zahtevajo, da se verjame v njih dobre namene.

Da pa druge klerikalce „Narod“ imenuje fana-

tike, temu se ne čudimo, kajti to je že davno obrabljena fraza.

Potem tudi „Narod“ razlikuje versko šolo od klerikalne, in pri tem zopet govori in piše, da je klerikalizem nasprotnik znanostij. To je zopet le stara pogreta stvar. Nanjo odgovarjati se nam zdi potrebno, ker vsakdo vé take fraze prav ceniti, ako je kdaj učil se zgodovine kakega znanstva. Jezujite pač „Narod“ smatra vse za klerikalce, in vendar, koliko so storili za razne znanosti. Omenimo le fizika Cassinija, geologa Kireberja, zvezdoznanca Secchija in pa matematika Hagerja. Da ne govorimo o tem, kaj so vsi posamezni papeži storili za znanost.

Do sedanja šola ne zadostuje v verskem oziru, o tem se je že toliko pisalo, da bi bila odveč o tem še kaka beseda. Zadosti je, če povemo, da se je proti sedanjim šolskim zakonom izrekel rimski Stol, in da premembo zahtevajo škofje. Ti bodo gotovo merodajnejši faktorji, kadar gre za to, da se šola vpravna v verskem oziru, kakor „Slovensko društvo“, kjer je dr. Tavčar hvalil sedanjo šolo. Mi ne zahtevamo nobene drugačne šole, kakor jo zahtevajo škofje, in vsak katolik mora v tem oziru priznati prvo besedo škofom. Kdor hoče kakšno drugačno šolo, ta ni za versko šolo, kakršna je potrebna nam katolikom.

„Narod“ govori tudi o nerazsodnosti mase, ki gre za klerikalci. Na to pač ni treba odgovoriti, ker že dobro vemo, da mu je narod, za kateri je že on zahteval občno volilno pravico, zdaj le nerazsodna masa, kadar neče hoditi za njim. Če pa v kaki stvari se kje vsedejo na „Narodove“ limanice, tedaj se pa govori in piše o zavednem narodu.

Posebno čudna je tudi primera papeža s kakim konstitucionalnim vladarjem. „Narodov“ člankar bi po svoji modrosti rad papeža spravil v nekako nasprotstvo z duhovščino, ki vodi diplomacijo v Vatikanu. Ker se vsa stvar suče le okrog rimskega

vprašanja, moramo tukaj omeniti, da sta papeža Pij IX. in Leon XIII. sama že večkrat naglašala svoje pravice do Rima, da torej tukaj ne gre le za kake kaprice vaticanskih krogov. Take nazore pač lahko razvija „Narod“, kateri je tudi hotel spraviti v nekako nasprotje sedanjega papeža s Pijem IX. Ves članek je osnovan popolnoma na lažiliberalnih nazorih. Ko bi „Naroda“ poprej ne bili poznali, spoznali bi pa bili sedaj, in zato mu moramo biti hvaležni. Za „Narodovo“ sumničenje, da pišemo članke s pomočjo kakega konverzacijskega slovarja, se pa nam pač ni zmeniti, s tem je morda le povedal, kako se dela v njegovi redakciji.

Tržaške razmere.

Iz Trsta, 10. aprila.

Kakšne razmere da vladajo za Slovence, in v zlasti za slovensko duhovščino v Trstu, razvidi se iz spomenice, katero so tržaški duhovni pastirji slovenske narodnosti nedavno izročili c. kr. namestniku. Ta spomenica slóve:

„Od onega časa, ko je stopilo tudi v naši občini narodnostno vprašanje na čelo vsem javnim zadevam, se vedno bujša položaj Slovencev mesta Trsta in okolice. Večina italijanskega prebivalstva tržaškega, ali bolje, stranka, ki gospoduje nad njim od pričetka narodnostnega boja, je nezadovoljna s sedanjo narodno posestjo, katero je pridobila v srečni pretekli dōbi; zato se neprenehoma trudi, da bi razširila svojo narodno moč nad slovensko ljudstvo, bivajoče v tržaškem upravnem okrožju. Lahko si je nekđaj pridobivala ona stranka slavo s svojim postopanjem, s katerim je skušala doseči ta svoj namen; nekaj časa sēm pa je opazovati tako ravnanje, ki ni le v najočitnejšem nasprotju z neprememljivimi načeli pravičnosti, marveč presega že vsako politično dostojnost.

V tem, ko z dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi zatirajo oni faktorji, v kojih rokah je blagor in

LISTEK

IV. Na studencu.

„Šest pripovedstij“, srbski napisal Lazar Lazarevič, poslovenil Ivan Novoselec.

Kakor veter pihlja, tako se iz dolin, kakor neke bele prikazni, dvigajo velikanski plazi megle; promikajo se na tisto stran, kamor veter piše, pa se potem v tenkih belih kristaličih kakor iglice vešajo tebi za brado in brke in konju za dlako. — To je ono, kar jaz pravim: ako niso muhe, to je potem ivje! Noge se zmrsavajo, a oči solzijo. Niti žganje mi ne more več rasgreti srca in ti se ne potrpežljivo oziraš, da bi zagledal kje hišo in gostoljubnega gospodarja.

Ze vem, kam pojdem. — K Matiji Dženadiču pojdem. Tam je njegova hiša, kjer pred njo na slivi visi cel božji dan čutara s žganjem! Kdor koli mimo gre, naj srkne! — tako rad vidi Matija. A kadar mu v hišo prideš na rokah bi te nosili.

Zastonj bi pripovedoval, to je treba videti. Kaka je to hiša, starinska zadruga — cela vojska! Pridi samo zvečer in da te pričakujejo, jedna snaha ti boče prišla nasproti na samem potu s tresko v roki. Druga stoji v sadovnjaku, tretja je pred hlevom, četrta naganja pse, peta je v kuhinji, šesta v sobi, kamor te peljejo celi svati! In vse je pri njen ve-

selo, vse skromno, vse zadovoljno. A Bog obvari, da bi se s kom iz njegove hiše stebel, ker šest njih so vojaki, jeden je pešak, pod praporom v Belem gradu.

Njim ni treba mobe. — Zakaj bi jim tudi bila, če jih pa je toliko? Lepo pri njih orjejo trije plugi neprenehoma, a kadar pridejo trgovci kupovat svinje, dobro oteče mošnja Matijevega.

Tega njihovega Arsena poznam, ko je bil še deček.* Vzel je piščal iza pasa in je čurlikal okoli Burmazovičeve hiše. A Burmazovič ima hčer.

In Arsen se je navadil gledati v njene oči in se jih ne boji. Stopil je z nogo na kolec, z laktom se je vpri na drugega, a na dlan je naslonil obraz in govori ž njo.

„Sram me je povedati babici, a na nobeden način dedcu! Če tudi bi vedel, da ne bodeš nikoli moja!“

Ona se ne zasrami, kakor bi se morala. Zvito ga pogleda, nagne se malo na stran in skrivajoč jez reče:

„Pa dobro, ti ni treba! Jaz bom vzela Vilina Maričiča!“

„Kaj? Ali misliš ti, da te bodem jaz pustil! komu drugemu! Kosti bi mu polomil, kdor bi se te samo s prstom doteknil!“

* Pri Srbih je vsaki deček, če ima tudi 20 let, dekler ga cela zadruga ne proglasi za mladeniča.

Ona razvajeno vdari z nogo ob tla, zažmiri in potegne glavo nazaj:

„Ej? Ti bi morebiti rad, da bi ostala neomžena? Vidiš tole!“

Ali Arsen ni več tega čul.

Dobra deklica, da jo Burmazovič ni razvadiil. Ali kaj je mogel ž njo delati? Kolera mu je pobrala toliko dece, da je Anoko potem čuval kakor kapljico vode na dlanu. Ni dobro razvajati dete in popuščati mu, če je tudi jedino na tem svetu. Ne nikakor ne!

Tega večera pride Arzen čisto zamišljen domov. Kar mu ni bila navada, zavrne se v hram in z nategačo pošteno potegne iz dvovedrice; drugače nikdar ni pil. Usede se potem na panj in vstane sam v mraku, pa gleda gibanje v dvorišču. Skozi odprta kuhinjska vrata vidi se, kako plampsa ogenj, in liže kotel in verigo, na kateri visi. Arsen očuti, kako ga nekaj greje; bilo mu je vroče in se je čudil, kako je to, da ga celó iz kuhinje ogreva plamen.

A mimo ognja po kuhinji hodijo črne ljudske podobe in psi. Iz konjskega hleva čuje se topot kōnj, pred hramom izprezajo se volí, s katerimi se je ravno Nenad povrnil iz mesta. Zđaj je kokoš zletela z murve, in fofotajoč zopet se vgnezdí med svoje družice. Tu pa tam se katera beseda skozi večerno tišino razločno sliši. Jedna miš se je dr-

gorje Slovencev, vsak njih narodni razvoj, bojuje se silovito proti njim tisek, sluhac nacelom one stranke, ter brezmerno napada sedaj to čielano osebo, sedaj ono, pa tudi cele stanove.

Misleč, da s tem najlažje izpolnijo svoje pretirane želje, ako izrinejo iz šole in cerkve slovenski jezik, trudijo se na vse moč, deloma, da bi odvrčali slovenske mladine od pouka v materinščini, deloma, da bi duhovščini obteževali izpolnjevanje nje-nega poklica.

Med vsemi šolami v najbližji okolici Trsta je ni menda več, na kateri ne bi bile italijanske vspe-rednice. Dasi velikanski troški za vzdrževanje teh vspeorednic niso v dostojnem razmerju z majhnim številom ondi stanujočih šolskih otrok italijanske narodnosti, vendar bi ne ugovarjali, da se snujejo in vzdržujejo, ako bi bile namenjene le otrokom italijanske narodnosti.

A temu ni tako. Bolj, kot s poukom italijan-skih otrok, se bavijo omenjeni zavodi z raznarodovanjem slovenske mladine. Mestna šolska oblast je sklenila na javnih ljudskih šolah okoličanskih pola-goma nadomestiti slovenski pouk z italijanskim, in na to delajo tako vstrajno, da tare huda skrb vse one, kateri so prepričani, da je ohranjenje sloven-skega življa v Trstu in okolici v prid države. In te trditve ni treba še dokazovati.

Kdorkoli se zanima za šolske razmere v naši okolici, vé, kako živahno agitujejo že nekaj let sém v začetku šolskega leta, da pripravijo nboge, zaslep-ljene stariše slovenske narodnosti k temu, da pusté svoje otroke v italijanske šole. Brezvspešno ni to ravnanje nikdar: na stotine slovenskih otrok sedi v italijanskih vspeorednicah; v isti meri pa, kakor se te polnijo, praznijo se slovenske.

Mislil bi, da bodo taki vspehi pač zadovoljili stranko in da ne bo več poželjivo še dalje napadala slovenske manjšine. Toda ne! Čustvo in zavest, da pripadajo k lastnemu narodu, zatirajo že v nežnih srcih mladine, ki ni še godna za šolo; v otroških vrtcih društva „Lega nazionale“ jo pripravljajo za pouk na italijanski ljudski šoli.

Res, da so to še le pričeli, toda čudoviti vspeh tega najnovejšega koraka na poti narodnega zati-ranja bode izvestno vzpodbujal vodstvo, da osnuje še več otroških vrtcev na slovenskem ozemlju.

Pridno prodira nesramno izdajalstvo, ki jemlje slovenskemu učiteljstvu vsako prosto gibanje in ni redko uzrok, da se popolnoma brez uzroka najstrožje postopa proti posameznim slovenskim učiteljem.

V tem, ko na šolskem polju na ta način raz-dirajo in pokončujejo, ščujejo na drugi strani proti slovenski duhovščini, katera se jim zdí glavna za-preka, ko vresničujejo svoje želje. Vsi časniki, dru-štva, zbori, kar jih šteje Trst italijansko - narodnih, skušajo na vso moč slovenske duhovnike pri narodu pripraviti ob zaupanje ter vzbuditi nezaupnost in sovraštvu do njih.

Vedno naraščajoča vzburjenost proti duhovni-kom priča jasno, kako vspešno se brez ovire širi to hujskanje. V tem, ko so ščuvali nekda le posa-

nila započeti glodanje ravno pod hlodom, na kate-rem je Arzen sedel.

Njemu se zavrti po glavi. Spočetka je čul, kako mu srce utriplja pod levimi prsi, in od tega, kakor da bi se bil malo splašil. A potem se je naenkrat začel smejeti, brez uzroka neumno, — ne vé, zakaj in po kaj! Potem zopet začne jokati, — ni tega ne vé, zakaj.

Samo da se mu skozi smeh in skozi jok v ne-jasni sliki prikazuje Anoka, in ga tako čudno grabi za srce, da mu se zdí, zdaj bode umrl. On se na-sloni na sodček, iz katerega je malo prej pil, in umira, ali tako sladko, da mu se dozdeva, kakor da ga objema Anoka in kakor da ga nosi besen belec Ostojičev. Tako je vsakemu, kdor se prvokrat napije.

Malo časa je spal, a Velinka vstopi s tresko v roki, da bi nekaj v hramu poiskala. Zgane se, ko zagleda Arsena na panju, poleg svačka z nategačo v roki. Plašljivo se mu približa in dotakne njegove rame.

„Arsen!“

Arsen odpre zakrvavljene oči.

„Dragi! Ti si pijan!“

Arsenu kakor da se je razjasnil njegov polo-žaj. On čisto veselo odgovori:

„Pijan!“

„A zakaj, srečnež?“

„Ej, ubil bodom Vilina Maričiča!“

(Dalje slédi.)

mezalki, udeležajo se v najnovejšem času teh zdrab vedno večji krogi, da, sá sebe, katere se si šteje doslej v dolžnost, izogibati se vsakemu sumu, kakor da bi bile v zvezi z njimi. — (Dolge slédi.)

Politični pregled.

V ljubljani, 28. aprila.

Posvetovanje zastopnikov deških strank začela so se v soboto. Za prvo posvetovanje je po-kazalo, da ni pričakovati posebnih vspehov od teh posvetovanj. Knez Karol Schwarzenberg je hudo prijemal Mladočehe, kateri skušajo podkopati klub veleposestnikov. Tudi se je njemu zdelo, da bi bilo potrebno, o tacihih stvarih se mejsebojno poprej ne-koliko sporazumeti, predno se je sklicala konferenca. Tako ni pričakovati nobenega vspeha. Drugi zas-topnik veleposestva je pa pojasnil, kako je škod-ljivo rovanje Mladočehov proti veleposestnikom. Če sedanji zastopniki veleposestnikov se umaknejo, pri-dejo za njimi ustavoverci in Nemci bodo imeli več-ino v deželnem zboru. Dr. Gregr, Herold in Engel so pa zagovarjali Mladočehe. Knez Schwarzenberg je razložil, da se veleposestniki ne udeležé posveto-vanja in glasovanja o kakem adrsnem predlogu, pač pa hočejo udeležiti se posvetovanja o narodni enakopravnosti in razdelitvi okrajev. Temu posve-tovanju je predsedoval dr. Scholz, ker so velepos-estniki izjavili, da izmed njih nikdo predsedstva ne prevzame.

Szczepanowski bajé misli odložiti svoj mandat, da bode sam prevzel vodstvo svojih industrijskih podjetij v Galiciji. Z njim bi poljski klub izgubil nadarjenega člana, katerega bi težko pogrešal. Po-sebno v denarnih stvarih je Szczepanowski jako iz-veden in je to svojo izvedenost že pokazal v zbor-nici poslancev. Za poljski klub bi bila ta izguba tem občutljivejša, ker je poslednji čas že zgubil ne-kaj jako nadarjenih članov. Dünajevski, ki je bil vedno v zvezi s tem klubom, je prestavljen v go-spodsko zbornico in Bilinski je pa odložil mandat, ko je postal predsednik državnih železnic. Madejski bajé tudi v kratkem odloži mandat, ker postane predsednik nadsodišču. Pri tacihih razmerah bi zguba Szczepanowskega za klub bila občutna. Sicer pa Szczepanowski pripada liberalni frakciji poljskega kluba, in je bolj za zvezo z levičarji. On zastopa lvovsko trgovsko zbornico. Ker v trgovski zbornici prevladujejo liberalni nazori, bi njegov naslednik bil tudi podobnega mišljenja, samo da bi tako na-darjen ne bil, kakor on. Zatorej je pa občna želja poljskega kluba, da Szczepanowski še ostane član zbornice poslancev.

Z razmerami v Črnigori ruski listi neso nič prav zadovoljni. Posebno jih boli, da se v Črnigori vedno očitneje kaže nasprotje proti knezu, ki je jedini pravi prijatelj ruskega carja. Našim či-tateljem je že znano, da je več črnogorskih veljakov že zapustilo domovino, ker se neso mogli razumeti s knezom. Maša Vrbica se je naselil v Bosni. Po-sebno pa Ruse jezi, da Črnogorci hočejo ustavo. Skušnja je namreč pokazala, da nobena balkanska država, ko je dobila ustavo, ni več prav morala po-stopati po želji Rusije. To vidimo v Srbiji, Bolga-riji in Rumuniji, kjer narod le teži po samostojnosti in se ne da voditi iz Peterburga. Kdo ve, če bi Črnogorci tudi še bili navdušeni za Ruse, ko dobe ustavo. Knez se sedaj temu gibanju ustavlja in hoče privoliti le v občinsko avtonomijo in vpeljavo porotnih so-dišč, in je zaradi tega profesorja Bogičiča nastavil na čelo pravosodni upravi. Mi le želimo, da Bogičič, ki je za Črnogoro izdelal že civilni zakonik, tudi vredi sodne in občinske razmere. Te reforme pa seveda želje po ustavi ne bodo zadušile in bodo le nekaka podlaga za uvedenje ustave. Ruski listi že po navadi dolže Avstrijo, da je kriva vsega, kar se zgodi Rusom nepovoljnega na Balkanu, tako tudi tukaj pišejo o avstrijskih agitacijah v Črnigori.

Ministerska kriza na Norveškem. Ker kralj ni hotel potrditi zakona, po katerem se osnu-jejo posebni norveški konzulati, je ministerstvo dalo svojo ostavko. Kralj ostavke še ni vsprejel in skuša pregovoriti ministre, da še ostanejo, kar se mu pa najbrž ne posreči.

Herz. Neki visoki politiki delajo na to, da se preganjauje Herz ustavi. Tudi vlada je bajé za to, ker ne mara, da se pred volitvami panamska aféra zopet ponovi. Popolnoma resne vlada Herz in Ar-tona ni nikdar iskala. Republikancem je najljubše, da se panamski škandal prej ko je mogoče popol-noma pozabi. Sicer je pa zadnji čas tudi dvomljivo

postalo, da bi Angleži bajé izročili Herza, Angleški vladi je nekda izročil mnogo takih papirjev, po katerih bi bilo kompromitiranih nad vse najprvih francoskih politikov, ako pridejo v javnost. Angleška vlada je dobila s tem mogočno sredstvo proti Fran-cozom v roke. Porabila je bode, če bi hoteli Fran-cozi z Rusijo skleniti kako zvezo proti Angliji. Tako bode panamska aféra naposled še velika ovira se-danji francoski vsajji politiki.

Nova stranka v Švici se je osnovala pod imenom „liberalne demokratične skupine“. Ta stranka bode nekako srednja stranka. Nova stranka bode zagovarjala večjo centralizacijo, ali vendar ne bode zagovarjala birokratičnih teženj. V svoj program je vsprejela svobodo vere in vesti. Mej drugim se bode poganjala tudi za primerno zastopstvo manjšin pri zveznih uradih. Posebno je omeniti, da nova stranka ni vsprejela v svoj program boja proti „pre-tiranemu ultramontanizmu“, kakor so nekateri pri-poročali. Vidi se torej, da že v svobodni Švici li-beralci sami popuščajo frazo, katera je pri naših naprednjakih v čielih. Pri nas so pobrali „boj proti pretiranemu klerikalizmu“, ko ga drugod že libe-ralci opuščajo. Vidi se, da pri naših naprednjakih ni nič novega, samo da so v vsaki stvari nekoliko zadej, nego drugi liberalci, pri katerih so hodili v šolo. Boja, ki ga napovedujejo naši naprednjaki, se nam pač ni bati. Ravno tako kakor v Švici, bodo tudi pri nas liberalci popustili „boj proti klerika-lizmu“ in posegli zopet po kaki drugi taki tedaj že precej obrabljeni frazi.

Cerkveni letopis.

Poreško-poljska škofija.

Iz Pulja, 17. aprila 1893: Danes smo dobili v roke „Status personalis et localis unitarum Dioeceseon Parentinae et Polensis ineunte anno 1893“. Kakor vsako leto, tako je tudi letos precej pozno izšel; želeli bi, da bi ga vsaj meseca januarija do-bili, ker ni velik, torej ne provzročuje mnogo truda, in ker tako pozno skoraj nima nobene veljave več. Iz njega povzamemo naslednje, za bralce nekoliko znamenitejše podatke. Škofija poreško-puljska šteje na koncu leta 1892 101.853 katoličanov, 7 deka-natov, 11 kanonikatov, in to 6 v Poreču in 5 v Pulji, 16 kanonikatov-kuratorov, 50 župnij, 11 kape-lanij, 30 kooperatur in 5 drugih beneficijev. Med temi niso nameščeni: 2 kanonikata, 9 kanonikatov-kuratorov, 22 župnij, 3 kapelanije, 9 kooperatur in 5 beneficijev. Zakaj niso nameščene župnije, se nam prav čudno vidi, ko ima vendar naša škofija dosti duhovnov; sedaj pa imamo samo župne upravitelje, ki pa imajo vsi župnijske izpite in so torej vepo-sobljeni za župnike. Žalostno je to res za nas in naše razmere, in kdo je tega kriv? Brez dvojbe največ naše nesrečne politične razmere. Vseh du-hovnov je bilo na koncu leta 1892. 122, in to 80 v dušnem pastirstvu, 11 v družih službah, 5 vpoko-jenih, 11 iz družih škofij, 7 redovnikov in 8 naših v drugih škofijah. Liga + 71.

Udanostne izjave.

Udanostna izjava županstva na Planini nad Vipavo:

„Podpisani odborniki občine Planina nad Vi-pavo, zbrani v občinski seji dne 26. februarja t. l., obsojamo slovesno in odločno vse napade na prevzvišeno Vašo osebo in na Vaše tako vneto višje-pastirsko delovanje.

Sicer smo priprosti, kmetski možje, kateri si s trdim poljskim delom služimo v pótu svojega obraza vsakdanji kruh, toda v svojih prsih pa hranimo za svojega ljubljenešega škofa vneto in zvesto srce. Vam, premilostni naš pastir, hočemo biti vedno srčno udani, ter pokorni duhovni otroci.

Županstvo na Planini nad Vipavo, dne 26. februarja 1893.

Ivan Kobal, župan; Ant. Strancar, Ludovik Kobal, občinska svetovaleca; Ivan Pipan, Jan. Poljšak, Fil. Kobal, Josip Marc, Fr. Stokelj, Mat. Sedmak, Ivan Zivic, Mat. Kete, odborniki.“

Udanostna izjava županstva Kresnice:

„Občinam, ki so isrekle udanostne izjave svo-jemu prečastnemu knezoškofu, se z veseljem pridruži tudi občina kresniška.

Podpisani izrekamo svojo popolno udanost, po-korščino, spoštovanje in ljubezen Vam, svojemu ljubljenuemu višjemu pastirju. Mi ljubimo svoj ma-terni jezik, toda vera rimsko-katoliška, dedščina naših pradedov, nam je draga nad vse. Zato pa od-

Močno obsojamo in obžalujemo napade liberalcev na Vašo prevzvišeno osebo. Pušice, ki Vaše srce zbadajo, čutimo tudi mi.

Naj bi Vam Oče nebeški dal na ljubljanski stolici doživeti še mnogo srečnih in veselih dni!

Zupanstvo v Kresnicah, dne 27. februarja 1893.

Janez Kovič, župan; Janez Vegant, svetovalec; Jakob Spunt, Jan. Brtnič, Ant. Tavfar, Mat. Jerant, Jak. Kokalj, Ant. Morela, Fr. Mohor, Fran Jevkar, odborniki.

Udanostna izjava občine Gojzd nad Kamnikom:

Kakor druge občine, pošlje tudi podpisana svojemu priljubljenemu nadpastirju v znamenje svojega spoštovanja in ljubezni udanostno izjavo. — Naj Vašo prevzvišenost domači liberalci še tolikanj napadajo, naj Vašemu blagemu delovanju podtikajo še tako slabe namene, mi hočemo vedno ostati na Vaši strani, nas od škofa in njegovih namestnikov, duhovnikov, nikdar ločili ne bodo.

Občina Gojzd, dne 27. februarja 1893.

Janez Starvašnik, župan; Mat. Romšak, Lor. Urh, svetovalec; Anton Osovník, Janez Golob, Jurij Hančič, Primož Spruk, Valentin Omovšek, Luka Sušnik, Martin Sušnik, Blaž Kuhar, Mih. Sušnik, Tomaz Pirč, Janez Romšak, odborniki.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. aprila.

(Urad vzajemne podpornega društva v Ljubljani) naznanja, da se je vesled ravnateljskega sklepa sprejemanje članov za I. odsek zaključilo, da se prične drugi odsek s 1. januarjem 1894 in da se bodo oglasila za drugi odsek s 1. oktobrom 1893 začela sprejemati. Uradne ure društva so vsak ponedeljek in vsaki torek od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne.

(† Jan. Potočnik.) Z Brezovice nam je došla žalostna novica, da je včeraj umrl ondotni župnik preč. gosp. Jan. Potočnik po kratki bolezni v 80. letu svoje dobe. Umrl je kakor junak v sredi neumornega dela. Visoka starost njega ni ovirala pri spolnovanju njegovih dolžnostij, počitka si ni privoščil nobenega, češ, saj bomo počivali v grobu! Rajni gospod je bil vesten v svojem poklicu, prijazen z vsakim, do revežev bil je usmiljen in radodaren, ljubil in podpiral je revne dijake, sploh bil je vzor duhovnika-moža, ki je vse dni svojega življenja delal in trpel za svojega Boga in za svoj narod. Zato mu bo pa narod tudi vedno hvaležen, pri Bogu pa je gotovo že prejel plačilo neveljivo za svoje vzorno delovanje in življenje. Naj v miru počiva!

(Kranjski deželni zbor) ima jutri dne 25. t. m. ob 10. uri dopoldne VII. seja. Na dnevnem redu so mnoge prošnje za podpore, dalje ustno poročilo upravnega odseka o načrtu zakona glede plačevanja stroškov za straže pri živinskih kužnih boleznih; ustno poročilo upravnega odseka gledé prenarajenega načrta zakona o zgradbi hudournika Pišence pri Kranjskigori; ustno poročilo upravnega odseka o trtni uši na Kranjskem; ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Cerknici za ustanovitev samostalnega cestnega skladovnega okraja za sodni okraj cerkniški; ustno poročilo upravnega odseka o prošnji davčnih občin fare Sv. Vida za izločitev iz občine bloške in ustanovitev samostojne občine Sv. Vid; ustno poročilo upravnega odseka o prošnji vaščanov iz Zgornjega Kašlja in Zavoglja za uravnavo reke Ljubljanice.

(V zadnji seji deželnega šolskega sveta) je bil za drugo učiteljsko mesto v Trzinu imenovan g. Ivan Okorn, dosedaj nadučitelj Predvorom. Dovolilo se je ustanoviti več novih šol. Več gojencem in gojenkam c. kr. učiteljska so se podelile državne podpore.

(Vpokojejen) je na lastno prošnjo policijski nadkomisar v Ljubljani, gosp. J. Parma. V priznanju njegovega mnogoletnega trudoljubivega delovanja priznan mu je ob tej priliki naslov in značaj policijskega svetnika.

(Duhovniške premembe v tršaški škofiji.) G. Liberat Sloković, župni upravitelj v Salvore, je imenovan za subsidijarja v Zminju; na njegovo mesto pride g. Anton Zidarič od sv. Marije na Krasu. Gosp. Cedomil Korbar, duh. pomočnik v Zminju, je imenovan za kapelana v P.čnu; g. Ivan Marchič pride za kapelana v Buje, iz Buj gre za kapelana v Umago g. G. ni.

(Vmeščeni) so bili danes č. g. Fr. Povše, do sedaj župnik na Ježici, na kanonikat v Novem Mestu; katehet gosp. Simon Zupan na župniji na Ježici; g. kurat Matej Sitar na župniji St. Jurju pri Šmariju in gospod župnik Andrej Šimenc na župniji Sv. Lovrenc na Dolenjskem. — Včeraj pa je bil kanonično vmeščen na svoj beneficij „pri božjem grobu“ v Štepanji vasi Konstantin vitez Steinberški, provizor v Zwickenbergu na Koroškem.

(Predavanje v muzejskem društvu.) Jutri (v torek) zvečer ob šestih bode govoril gosp. Jernej Pečnik v bračni sobi „Rudolfauma“ o najnovejših iskopenah in bode razkazoval lepe najdbe. Povabljeni so vsi prijatelji starinoslovja. Vstop je prost.

(V Šmariji pod Ljubljano) poročil se je danes g. Ivan Babšek, trgovec v Šmariji z gospodičino Terezijo Ogorelec, hčerko gosp. V. Ogorelea, deželnega poslanca in posestnika na Skofljici pri Šmariji.

(G. nadučitelj Jakob Setničar) je v petek ob 9. uri v Ajdovščini umrl. Pogreb je bil danes ob 10. uri dopoldne. Pokojni je bil doma iz Polhovega gradca, služboval prvih 9 let v Šturji, potem v Šempasu na Goriškem, in več let v Ajdovščini. Bil je moč vzoren, goreč za svoj poklic, vesten organist neutrudljiv učitelj v petju. Naj se odpočije od svojega truda!

(Umrli) je sinoči ob 10. uri gospa Katarina Henke, hišna posestnica v Šmartnem pri Litiji. Ranjka je bila dalj časa bolna. Ranjka gospa je bila pobožna, dobrotljiva in usmiljenega srca in radodarnih rok, zlasti za šolske otroke in reveže skrbela je tudi rada za olupšavo cerkve. Bog ji daj večni mir!

(Občinske volitve v Celovcu.) Piše se nam: Kakor je v Celovcu že navada, vršile so se tudi letošnje dopolnilne volitve za mestni odbor brez vsacega večjega gibanja! Stara klika na mestnem rotovžu gospodarji od leta do leta naprej, ne da bi si dala od katere strani kaj ugovarjati. Kakšno je to gospodarstvo, o tem se trdovratno molči! Če hoče kak novozvoljeni odbornik strune bolj napeti, ga kmalu vženó v kozji rog, da i on utihne! Zanimiva in jako značilna je pa naslednja karakteristika celovških volilcev, kojo je podal monitèr koroških liberalcev „Freie Stimmen“, doslovno piše: „Thatenlosigkeit, Denkfaulheit (sic) und Unreife, das sind die charakteristischen Merkmale unserer Wählerschaften.“ No, — „probatum est!“

(Misijon v mariborski stolnici) se bode vršil od 30. aprila do 14. maja. Vodili bodo slovesnost čast. očetje jezuiti Schaller, Abel in Volbert

(Rop in umor.) Dne 7. t. m., kakor smo poročali je bil roparski umorjen, Franc Kaisersperger. Kakor se iz Ptujja poroča, sumijo sedaj kot morilca zeta umorjenega posestnika Jak. Drevenšek-a iz Sel pri Ptujju. Dobili so namreč pri njem 40 srebrnih in 68 goldinarjev v papirju in o teh ne more dokazati, kako jih je dobil. Zaradi tega suma so Drevenška in njegovo ženo prijeli ter izročili v Ptuj okrajnemu sodišču.

(Kazen bežja.) Kakor poroča „Katol. Dalmacija“, dogodil se je grozen slučaj v Zadru na letošnjo Velikonočno nedeljo med vojaki. Našel se je namreč med vojaki zlobnež, ki je ta dan v zasmeh pristopil k sv. obhajilu, ne da bi bil popreje opravil spoved. Toda to še brezvestnežu ni bilo dovolj. On si je vzel sv. hostijo iz ust ter jo shranil v svojo denarnico. Ko je prišel domov, izvlekel je pri kosilu sv. hostijo iz denarnice, položil jo na mizo ter rekel kakor v šali tovarišem: Vi pokušajte to, jaz hočem ono. Toda z Bogom se ne gre skušati; komaj je namreč izgovoril te besede, začeti silno slabost v sebi ter se v malo trenutkih zgrudi mrtev na tla ter mahoma očrni vse njegovo truplo. — Dne 17. t. m. pa poroča ravno tisti list iz Sibenika drug grozen slučaj. Neki mladenič Ive Šarić se zbudi po noči in vpraša svoje tovariše, koliko je ura. Ko izve, začne neusmiljeno proklinjati vse, kar je svetega, posebno pa Mater Božjo, ki jo vzlasti v bližnji vrhpoljski romarski cerkvi časte. Do tedaj vedno zdrav, nakrat umolkne. Pokličejo duhovnika, toda ni ga mogel spovedati; za malo časa izdahne svojo dušo.

(Pogreb umrle grofne Auerspergeve) vršil se je v soboto dopoldne ob šestih na Igu dostojno. Po blagoslovljenju rajne v grajski kapelici prepeljali so truplo v rodbinsko rakev na Turjak. Pokojnica je bila porojena dne 12. marca 1820 na gradu Mokrice na Dolenjskem iz starejšega ali Pongracevega rodu grofov Auerspergov. Ostavila je dva sina,

grofa Leona in Ervina Auersperga, oba poslancá kranjskega deželnega zbora iz veleposestva, in hči Angeliko.

(Prestavljen) je okrajni sodnik dr. Alojzij Fohn k okrajnemu sodišču Maribor na levem Dravskem bregu in dr. Fr. Vovšek iz Brezic k okr. sodišču na desnem Dr. bregu.

(Pomanjkanje delavcev) opazovati je moč dan na dan bolj pri grajenju — dolenskih železnic. To pomanjkanje se bode pa čutilo tu in drugod še dokaj buje zlasti sedaj, ko se bode zidalo v našem stolnem mestu toliko novih stavb! Dela se pač ne bo manjkalo — pridnim ljudem! ... Zbog tega pa na nekaterih mestih važna in nujna dela tako počasi napredujejo oziroma zaostajajo! — Ni čuda! „Grem rajši drugam delat, tam zaslužim 1 gl. do 1 gl. 20 kr., — nam-stu da tu delam „flako“ za subih — 80 ali 90 kr.! — In prav imajo ti — delavci! — Na svetu se vse — maščuje!“

(Koliko „maternih jezikov“ je na Pruskem?) Pri poslednjem ljudskem štetju na Pruskem se je pojavilo, da imajo še pestreje narodnosti, nego mi v Avstriji. Vsled „Stat. Corr.“ živelo je dne 1. decembra 1890 na Pruskem vkupe: 26,438.070 Nemcev, 121,345 Litvinov, 2,816.657 Poljakov, 105,754 Mazurov, 55,540 Kašubov, 67,967 Srbov, 58,408 Moravanov, 17,670 Čehov (torej vkupe 76,078 Čehov), 11,058 Valonov, 40,959 Holandcev, 48,827 Frissov, 139,399 Dancev, 2523 Rusov, 10,299 Angležev, 6643 Francozov, 5984 Švedov, 5315 Lahov, 702 Španca, 266 Portugalcev in 3992 drugih narodnostij. Protestantov bilo je med 29,957.000 stanovniki vkupe 19,232.000, katoličanov 10,252.818, drugih kristijanov 95,349 in 372 059 — židov.

Telegrami.

Dunaj, 24. aprila. Nadvojvoda Karol Ludovik je odpotoval v Stuttgart, da obiše svojo hčer. Ko se povrne, pojde s soprogo dne 27. t. m. v Trst, kjer spuste v morje novo vojno ladijo „Cesarica Marijo Terezijo.“

Dunaj, 24. aprila. Danes je začel štrajk dunajskih tesarskih pomočnikov. Od 1500 jih štrajka 500, ker jim nečejo povekšati plačila.

Trst, 24. aprila. V gledališču „Politeama-Rossetti“ demonstrovale so mej predstavo mladi ljudje z raztresovanjem cvetic. Nekaj občinstva je glasno odobravalo, ostalo pa ugovarjalo. Predstava se je morala ustaviti, Sedem trgovskih dijakov in agentov so zaprli.

Praga, 24. aprila. Deželnega odbora poročilo zastran rednega sklicanja češkega deželnega zbora priporoča, da se zbor skliče slednje leto redno v decembru. Potem naj se še v januarju in februarju deželnemu zboru da čas, da reši svoje posle.

Gradeo, 24. aprila. Strajkujoči zidarji, katerih število se ceni na 1200, so poskusili nestrajkujoče pregnati od dela, pometati z odrov. Redarstvo je poseglo vmes. Trije redarji so ranjeni. Žandarmerija naredila red. Čete delavcev, ki so šle po drugih ulicah, so razgnali. Odredilo se je, da morajo biti po vojašnicah vojaki pripravljani.

Pulj, 23. aprila. Cesaričina Štefanija se je semkaj pripeljala in bila slovesno sprejeta.

Levov, 23. aprila. V selih blizo ruske meje jih je zopet pet umrlo za koleru.

Rim, 23. aprila. Danes ob dveh popoldne sta se nemški cesar in cesarica peljala s pruskim dvornim vozom v Vatikan. Papeževi dignitarji so ju vsprejeli z vojaškimi častmi. Papež ju je vsprejel v rumeni dvorani. Cesar je bil jedno uro pri papežu. Pri povratku v prusko poslaništvo so bili od Vatikana do poslaništva postavljeni italijanski vojaki.

Rim, 23. aprila. Včeraj zvečer je bila razsvetljava. Rimski mestni zastop in 500 društev z zastavami in godbo je pa že poprej bilo priredilo kralju ovacijo. Danes zjutraj je 101 strel naznanil dan kraljeve srebrne poroke. Ob 11. uri so bili kralj in kraljica ter italijanski principi in princesinje v dvorni kapeli pri sveti maši. Popoldne sta čestitala zbornica in senat kralju, ki se je

zahvalil za udanost in naglašal, da je ponosen, ker so prišli pri tej priliki v Rim nemški cesar in cesarica, principi in zastopniki vlastij.

Rim, 24. aprila. Dopoludne je bil ogled vojaščine. Kralj, cesar in principi s spremstvom jezdili so k ogledu. Cesarica in kraljica sta se peljali. Občinstvo je priredilo velikanske ovacije.

Pariz, 23. aprila. Ministerski svet je sklenil, da delavci v državnih zavodih ne smejo praznovati dne 1. maja in se udeležiti ta dan nobene demonstracije.

Pariz, 23. aprila. General Dodds je že na potu v Francijo.

Hull, 24. aprila. Po noči je bil boj mej štrajkajočimi delavci in policijo. Na obeh straneh je več ranjenih.

Novi Jork, 23. aprila. Na Wihigan-skem jezeru je bil hud vihar. Rastavino poslopje se je precej pretreslo. Razstavini predmeti so nepoškodovani.

Umrli so:

22. aprila. Marka Predovič, delavec, 43 let, Ulice na Grad 12, jetika. — Feliks Nollj, klesarjev sin, 19 let, Resljeva cesta 1, sedema pulm.

23. aprila. Štefanija Kessler, ključavničarjeva hči, 4 mesece, Emonska cesta 10, tussis convuls.

V bolnišnici:

20. aprila. Jakob Verhove, mestni ubog, 68 let, kap. — Matevž Jereb, kajzarjev sin, 26 let, jetika.

21. aprila. Neža Koblica, gostija, 60 let, sedema pulm. —

22. aprila. Lučija Marčun, gostija, 42 let, srčna hiba.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
7. u. jut.	734.4	7.8	brézv.	megla	0.00
2. u. pop.	733.4	22.6	zm. zap.	jaano	0.00
9. u. zvec.	738.8	11.8	"	"	"
7. u. jut.	738.6	15.9	sl. svzb.	jaano	0.00
2. u. pop.	735.8	17.8	sl. jugzap.	"	"
9. u. zvec.	737.3	12.8	"	"	"

Srednja temperatura obeh dni 14.1° in 12.1°, ostrioma za 4.3 nad in 2.2° nad normalom.

Uradne in trgovske KOVERTE s firmo priporočila KAT. TISKARNA v Ljubljani.

Josip Novak učitelj,
Antonija Novak roj. Kogej
poročena.
Na Brezovci, dne 23. aprila 1893.
Mestu drugega naznanila. 227 1

Razglas.
Vsled konkurenčne obravnave 7. marca 1893 razpisuje se za **napravo oziroma popravo farovških gospodarskih poslopij v Šentpetru pri Novem mestu zmanjševalna dražba** dne 3. maja t. l. dopoldne ob 9. uri v Šentpetru.
Skupno delo je cenjeno na 8093 glđ. — Podjetnik mora 5% jamčevine zgoraj imenovane cene bodisi v gotovini, hranilničnih knjigah ali drugih avstrijskih vrednostnih papirjih vložiti.
Stavbinski splošni in posebni pogoji, načrti itd. so na razgled v župnijski pisarni v Šentpetru.
Jos. Borštnar, stavbenega odbora načelnik.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjam tužno vest, da je po kratki a mučni bolezni zaspal v Gospodu prečastiti gospod

Janez Potočnik, župnik na Brezovici, zlatomašnik, duhovni svetnik, odlikovan z zlatim križcem s krono za zasluge itd., previden večkrat s svetimi zakramenti umirajočih, v svojem 80. letu dne 23. aprila ob 11. uri dopoldne.

Pogreb bode v sredo ob 8. uri.
Blagega ranjkega priporočam v spomin in molitev.
Naj počiva mirno v Bogu!

Na Brezovici, dne 23. aprila 1893.

Ivan Zupan, kapelan.
Namesto vsakega drugega naznanila.

Dunajska borza.

Dne 24. aprila.		Dne 22. aprila.	
apirna renta 5%, 16% davka	98 glđ. 40 kr.	Ogerska zlata renta 4%	115 glđ. 80 kr.
irebrna renta 5%, 16% davka	98	Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	95
Zlata renta 4%, davka prosta	117	4% državne srečke l. 1854., 250 glđ.	147
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	96	5% državne srečke l. 1860., 100 glđ.	163
4% avstro-ogerske banke, 600 glđ.	985	Državne srečke l. 1864., 100 glđ.	197
Kreditne akcije, 160 glđ.	342	Zastavna pisma avstr. oer. zem. kred. banke 4%	98
London, 10 funtov strl.	123	Kreditne srečke, 100 glđ.	201
Napoleonodor (20 fr.)	79	St. Genois srečke, 40 glđ.	67
Česarski cekini	77		
Nemških mark 100	59		

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgruba pri šrebanjih, pri iztezanju najmanjšega dobika. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba „MERCUR“ Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnita v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vsih spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih.